

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie o zapłatę na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 18 lutego 2016 roku.

Czy przerwa biegu przedawnienia spowodowana złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przez wierzyciela będącego bankiem odnosi skutek wobec cesjonariusza tej wierzytelności nie będącego bankiem?

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy w S. w sprawie z powództwa H. w K. przeciwko B. C. o zapłatę oddalił powództwo (pkt 1.); zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2 952 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Sąd Rejonowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następujący stan faktyczny:

W dniu 24 sierpnia 2010 r. B. C. zawarła z bankiem E. S.A. we W. umowę kredytu nr [...], na mocy której bank udzielił pozwanej kredyt gotówkowy w wysokości 12 916,19 zł, z której to kwoty 9 000 zł pozostawało do dyspozycji kredytobiorcy, a pozostała kwota stanowiła opłatę przygotowawczą za rozpatrzenie wniosku oraz sporządzenie i zawarcie umowy kredytu w kwocie 60 zł, prowizję bankową od udzielonego kredytu w kwocie 585,81 zł oraz opłatę ubezpieczeniową w kwocie 3 270,38 zł. Umowa weszła w życie z dniem przekazania środków z przyznanego kredytu na rachunek bieżący kredytobiorcy. Zgodnie z § 1 ust. 5 umowy oprocentowanie nominalne kredytu wynosiło 15,5% w stosunku rocznym i było stałe. Na podstawie umowy pozwana zobowiązała się do spłaty kredytu w 60 miesięcznych ratach, w tym 59 równych ratach oraz ostatniej raty wyrównawczej. Pierwsza rata w kwocie 311,17 zł płatna była począwszy od następnego miesiąca po dacie udzielenia kredytu. Zgodnie z § 2 ust. 9 umowy oprocentowanie od zadłużenia

przeterminowanego liczone jest jako czterokrotność obowiązującej stopy kredytu lombardowego NBP i w dniu zawarcia niniejszej umowy wynosiło 20% w stosunku rocznym. W przypadku niewykonania przez kredytobiorcę zobowiązań wynikających z niniejszej umowy zobowiązany on będzie do zapłaty na rzecz banku kosztów związanych z dochodzeniem roszczenia. Zgodnie z § 2 ust. 11 umowy w przypadku zwłoki z zapłatą co najmniej dwóch pełnych rat za co najmniej dwa okresy płatności bank wezwie kredytobiorcę korespondencyjnie do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia umowy kredytu. W przypadku, gdy kredytobiorca nie ureguje zaległości w powyższym terminie, bank ma prawo wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia.

Przedmiotowa wierzytelność stała się wymagalna od dnia 6 lipca 2011 roku.

W dniu 14 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w S. w sprawie sygn. akt [...] z wniosku wierzyciela E. Spółki Akcyjnej we W., przeciwko dłużnikowi B. C., na posiedzeniu niejawnym, nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr [...] z dnia 23 listopada 2012 r. na rzecz wierzyciela E. S.A. we W. przeciwko dłużnikowi B. C., z ograniczeniem możliwości prowadzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie powyższego tytułu egzekucyjnego do kwoty 38 748,57 zł.

W dniu 15 marca 2013 r. wierzyciel E. S.A. we W. złożył do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi B. C. w oparciu o posiadany przez wierzyciela tytuł wykonawczy w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr [...], któremu Sąd Rejonowy w S. nadał klauzulę wykonalności.

W dniu 9 kwietnia 2013 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. w sprawie [...] skierował do dłużniczki B. C. zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, pismo zajęcie wierzytelności oraz zawiadomienie o zajęciu świadczenia w ZUS.

Umową z dnia 4 czerwca 2014 r. E. S.A. przelał na H. wierzytelności określone następnie w załączniku do aneksu do umowy przelewu zawartego w dniu 26 czerwca 2014 r., w tym m.in. wierzytelność wobec B. C.

Dnia 4 lipca 2014 r. E. S.A. zredagował przedsądowe wezwanie pozwanego do zapłaty kwoty 14 318,93 zł, na którą złożyły się kwoty: 7 339,83 zł tytułem kapitału, kwoty 993,98 zł tytułem odsetek umownych, kwoty 5 985,12 zł tytułem odsetek karnych oraz kwoty 0,00 zł tytułem kosztów i opłat zaległych. Również tego

samego dnia E. S.A. zredagował pismo do pozwanej informujące, że na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 6 czerwca 2014 r. wierzytelność z tytułu zaległości dotyczącej kredytu/karty kredytowej nr [...] została na podstawie art. 509 § 1 k.c. sprzedana powodowi, który będzie dochodził wierzytelności wynikającej z ww. kredytu jako nowy wierzyciel.

W dniu 13 sierpnia 2014 r. wierzyciel E. S.A. we W. złożył do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawie [...], prowadzonego przeciwko dłużniczce B. C. z uwagi na dokonanie cesji wierzytelności na rzecz H. z siedzibą w K.

W dniu 11 września 2014 r. komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. postanowił umorzyć postępowanie egzekucyjne w sprawie [...], wszczęte przeciwko dłużniczce B. C.

W tych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy stwierdził, że podstawę prawną żądania powoda – w zakresie należności głównej – stanowi przepis art. 720 § 1 k.c.

Sąd przyjął, że w sprawie poza sporem pozostawał sam fakt zawarcia umowy kredytu pomiędzy E. S.A. a pozwaną, fakt przejścia wierzytelności na powoda oraz okoliczność, iż pozwana nie spłaciła całości należności wynikającej z przedmiotowej umowy w terminie. Fakty te zostały stwierdzone na podstawie przedłożonych do pozwu dokumentów, w szczególności na podstawie umowy kredytu nr [...] z dnia 25 sierpnia 2010 r., umowy cesji wierzytelności z dnia 4 czerwca 2014 r. oraz wezwania do zapłaty pozostałej zaległości. Również pozwana B. C. co do zasady nie kwestionowała swojego zadłużenia względem E. S.A., co przyznała w pismach procesowych kierowanych do Sądu, a jedynie zakwestionowała jego wysokość. Spór pomiędzy stronami sprowadzał się w zasadzie do kwestii przedawnienia roszczenia, na co wskazywała pozwana i kwestii ewentualnego przerwania biegu przedawnienia, na co z kolei wskazywała strona powodowa.

Sąd dodał, że w ostatecznie sprecyzowanym stanowisku procesowym strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia, powołując się na fakt, iż powódka przyznała, że roszczenie w stosunku do pozwanej stało się wymagalne w całości od dnia 6 lipca 2011 r.

Kolejno Sąd zwrócił uwagę, że powód swoją legitymację procesową w niniejszej sprawie wywodził z treści art. 509 k.c., zgodnie z którym wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że

sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (§ 1); wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (§ 2).

Za okoliczność niesporną Sąd uznał fakt, iż roszczenie powoda, jako że było związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, przedawniało się z upływem trzech lat. Zgodnie bowiem z treścią art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata. W zakresie biegu terminu przedawnienia, zawieszenia i przerwania biegu przedawnienia zastosowanie mają ogólne zasady przewidziane w art. 117 i nast. k.c. Stosownie do art. 120 § 1 k.c. i art. 123 § 1 k.c., początek biegu przedawnienia wyznaczony jest datą jego wymagalności, a przerwy zostaje na skutek dokonania przed sądem czynności przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Sąd wyjaśnił, że bank jest przedsiębiorcą, a kredyty, które udziela swoim klientom związane są z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zatem roszczenie banku wynikające z niespłaconego kredytu przedawnia się po upływie 3 lat od dnia wymagalności. Sąd stwierdził, że dotyczy to wszystkich kredytów, zarówno tych udzielanych konsumentom, jak i przedsiębiorcom. Cel czy sposób wykorzystania kredytu są bez znaczenia. Bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, czyli gdy minął termin jego płatności. Poszczególne raty kredytu przedawniają się po upływie trzech lat licząc od dnia, w którym rata powinna zostać spłacona zgodnie z zawartą umową kredytową, w związku z czym okres przedawnienia biegnie tu oddzielnie w stosunku do każdej z rat (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 625/08).

W dalszej części Sąd podkreślił, że bank ma prawo wypowiedzieć umowę kredytową w sytuacji, gdy kredytobiorca nie dotrzymuje warunków udzielenia kredytu albo gdy stracił on zdolność kredytową. Za niedotrzymanie warunków udzielenia kredytu bezsprzecznie należy uznać niepłacenie przez kredytobiorcę rat w terminie. W razie wypowiedzenia umowy kredytu całość niespłaconego kredytu staje się natychmiast wymagalna. Z upływem terminu wypowiedzenia raty, które nie były jeszcze wymagalne, stają się natychmiast wymagalne. Trzyletni termin przedawnienia w stosunku do tych rat liczyć należy od dnia upływu terminu wypowiedzenia umowy kredytu przez bank. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ustawy Prawo

bankowe termin wypowiedzenia umowy kredytu, o ile strony nie określą w umowie dłuższego terminu, wynosi 30 dni.

Materiał zebrany w sprawie doprowadził Sąd do przekonania, że wierzytelność stała się wymagalna od dnia 6 lipca 2011 r., co zostało przyznane przez stronę powodową, a pozwana tej okoliczności nie zaprzeczała. Sąd miał na uwadze, że zdaniem powoda bieg przedawnienia roszczenia, został dwukrotnie przerwany; pierwszy raz w dniu 14 stycznia 2013r., kiedy to Sąd nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr [...]. Następnie bieg przedawnienia roszczenia został ponownie przerwany w dniu 29 lipca 2014 r. kiedy to pozew w niniejszej sprawie został złożony w Sądzie.

W ocenie Sądu w zawisłej sprawie nie doszło do przerywania biegu przedawnienia ze skutkami dla powoda, pomimo tego, iż na skutek zachowań poprzedniego wierzyciela E. S.A. we W. wystawiono bankowy tytuł egzekucyjny, któremu następnie nadano klauzulę wykonalności, a w konsekwencji wszczęto nawet postępowanie egzekucyjne, które ostatecznie na wniosek wierzyciela pierwotnego zostało umorzone przez komornika.

Sąd wyjaśnił, że w niniejszej sprawie w pierwszej kolejności należało ustalić czy w ogóle doszło do przerywania biegu przedawnienia, a jeśli tak to czy ewentualne skutki tego przerywania nastąpiły w stosunku do powoda, a więc nabywcy wierzytelności objętej umową z dnia 25 sierpnia 2010 r.

W tym zakresie Sąd argumentował, że co do zasady wnioski o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia (vide: uchwała SN z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03). Wierzyciel pierwotny E. S.A. złożył wniosek do Sądu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, w konsekwencji czego Sąd Rejonowy w S. na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 stycznia 2013 r., w sprawie [...] nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr [...] z dnia 23 listopada 2012 r. na rzecz wierzyciela E. S.A. we W. przeciwko dłużnikowi B. C.

Ponadto, w ocenie Sądu, bieg terminu przedawnienia przerywa wniosek o wszczęcie egzekucji komorniczej. Wierzyciel pierwotny E. S.A. na podstawie tytułu wykonawczego obejmującego bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzone w klauzulę wykonalności złożył w dniu 2 kwietnia 2013 r. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne prowadzone pod sygn. akt [...] zostało jednak umorzone w dniu 11 września 2014 r. na wniosek wierzyciela.

W tej części Sąd przytoczył treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2015 r. w sprawie III CZP 103/14, w której przyjęto, że umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela – banku, prowadzącego egzekucję na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego klauzulą wykonalności, niweczy skutki przerwy biegu przedawnienia spowodowanego złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji. Sąd argumentował, że uzasadniając swoje stanowisko Sąd Najwyższy uznał, iż wniosek wierzyciela o umorzenie egzekucji powoduje konsekwencje wynikające z przepisu art. 203 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., zgodnie z którym pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa.

Formuła żądania umorzenia egzekucji podkreśla, że jedynym dysponentem postępowania egzekucyjnego jest wierzyciel i zawiera w sobie oświadczenie o cofnięciu wniosku egzekucyjnego. Nie może bowiem budzić wątpliwości, że ewentualne oświadczenie wierzyciela o cofnięciu wniosku egzekucyjnego, powinno zostać potraktowane jako wiążące żądanie umorzenia egzekucji i to niezależnie od stadium postępowania egzekucyjnego. Przewidziane w art. 203 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. zastrzeżenie ma na celu przede wszystkim zapobieżenie możliwości manipulowania przez powoda terminami przedawnienia roszczenia. Brak tego przepisu prowadziłyby do tego, że powód mógłby wielokrotnie składać pozew i cofać go ze skutkiem przewidzianym w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w postaci przerwania biegu przedawnienia roszczenia. Racja przyjęcia takiego rozwiązania i dążność do przeciwstawienia się możliwym nadużyciom jest tym bardziej uzasadnione na gruncie postępowania egzekucyjnego, w którym chodzi o zastosowanie wobec dłużnika środków przymusu. Prowadzi to do wniosku, że w postępowaniu egzekucyjnym ma, na podstawie art. 13 § 2 k.p.c., odpowiednie zastosowanie art. 203 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., co oznacza, że umorzenie tego postępowania niweczy przerwę przedawnienia spowodowaną jego wszczęciem. (...) Dokonanie przez bank cesji objętej tym tytułem należności na rzecz powoda – niemającego prawa do wystawiania takich tytułów - skutkowało tym, że nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na rzecz cesjonariusza nie będącego bankiem jest niedopuszczalne.

Mając na względzie treść powyższego orzeczenia, Sąd wskazał, że powód nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej przez cedenta, bowiem musiałby uzyskać nowy tytuł wykonawczy wydany w postępowaniu rozpoznawczym. Dlatego też nawet

przyjmując, iż w stosunku do banku E. S.A. we W. doszłoby do przerwania biegu przedawnienia na skutek wszczęcia postępowania egzekucyjnego – co zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie nastąpiło, bowiem bank cofnął wniosek o wszczęcie egzekucji, tym niemniej skutki ewentualnego przerwania biegu przedawnienia następowałyby tylko i wyłącznie w relacjach wierzyciela pierwotnego i pozwanej, nie odnosiłyby natomiast skutków dla powodowego funduszu. W takiej sytuacji fundusz sekurytyzacyjny, nabywający wierzytelność od banku, nie ma uprawnienia do kontynuowania wszczętego wcześniej przez inny podmiot postępowania.

Skutkiem tego Sąd uznał, że nawet przerwanie biegu przedawnienia roszczeń E. S.A. we W., które nastąpiło na skutek złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu numer [...] z dnia 23 listopada 2012 r. nie miałyby zastosowania wobec nabywcy wierzytelności, w tym przypadku powodowego funduszu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd doszedł do wniosku, iż w niniejszej sprawie roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Zgodnie bowiem z ustalonym stanem faktycznym bieg przedawnienia tej należności został wyznaczony datą jej wymagalności – tj. dniem 6 lipca 2011 r. (na co wskazywała strona powodowa, a czemu nie przeczyła pozwana). Tym samym roszczenie strony powodowej uległo przedawnieniu w dniu 6 lipca 2014 r., a więc jeszcze przed wniesieniem powództwa, które nastąpiło w dniu 30 lipca 2014 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż powództwo jako przedawnione podlegało oddaleniu. Stąd rozstrzygnięcie jak w punkcie 1. sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął w pkt 2. na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd wyjaśnił, że w niniejszej sprawie pełnomocnik pozwanej wniósł o zasądzenie kosztów procesu od powoda według złożonego spisu kosztów obejmującego kwotę 2 400 zł + 552 zł (23% tytułem podatku VAT) – tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego została określona zgodnie z treścią rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w kwocie 2 400 zł (§ 6 pkt 5). W niniejszej sprawie pozwana korzystała z pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, dlatego też koszty zastępstwa procesowego stosownie do treści § 2 ust. 3 powyższego rozporządzenia, Sąd podwyższył o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą

dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach (tj. stawką 23%). Zatem łączna wysokość kosztów procesu, których zwrotu pozwana mogła domagać się od powoda wyniosła w niniejszej sprawie 2.952 zł i taką też kwotę Sąd zasądził w punkcie 2. wyroku od powoda na rzecz pozwanej.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożył powód i zaskarżając go w całości wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego za obie instancje, w tym zwrot kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 117 oraz 118 Kodeksu cywilnego - poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, iż roszczenie powoda uległo przedawnieniu;
2. naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 123 § 1 pkt 1 Kodeksu cywilnego - poprzez jego niewłaściwą wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, iż bieg przedawnienia nie uległ przerwaniu w sytuacji, gdy poprzedni wierzyciel wystąpił do Sądu Rejonowego w S. z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu o numerze [...] z dnia 23 listopada 2012 r.;
3. naruszenie przepisu prawa materialnego tj. art. 509 § 2 Kodeksu cywilnego - poprzez jego niezastosowanie i bezpodstawne przyjęcie przez Sąd I instancji, iż skutki prawne przerwania biegu przedawnienia nie nastąpiły w stosunku do powoda, gdy w myśl przywołanego przepisu w wyniku przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi;
4. naruszenie przepisów postępowania cywilnego mające istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błąd w ustaleniu stanu faktycznego poprzez uznanie, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu w sytuacji, gdy przeciwko pozwanej prowadzone były przez poprzedniego wierzyciela czynności przed Sądem Rejonowym w S. w sprawie o sygn. akt [...] (wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu).

Zdaniem strony powodowej podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia i w konsekwencji uznanie przez Sąd I instancji, iż dochodzone niniejszym pozwem roszczenie uległo przedawnieniu - są bezpodstawne. Apelujący wskazał, że w myśl

przepisu art. 509 § 2 Kodeksu cywilnego, wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa. Oznacza to, że w wyniku przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki go wiązał z dłużnikiem. Wierzytelność stanowiąca przedmiot przelewu przechodzi na nabywcę w takim stanie w jakim była w chwili zawarcia umowy przelewu, a więc ze wszystkimi związanymi z nią prawami. Zmianie ulega jedynie podmiot uprawniony do żądania spełnienia świadczenia pieniężnego przez dłużnika. W świetle powyższego, twierdzenia Sądu I instancji, jakoby skutki przerwania biegu przedawnienia dochodzonego niniejszym pozwem roszczenia nie nastąpiły w stosunku do powoda są bezpodstawne, i pozostają w rażącej sprzeczności z literalną wykładnią przepisu art. 509 § 2 k.c. Wobec podjęcia bowiem przez E. S.A. we W. (cedenta) czynności przed sądem poprzez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu w celu dochodzenia należności od pozwanej - bieg przedawnienia uległ przerwaniu, a to zgodnie z zapisem art. 123 § 1 pkt 1 Kodeksu cywilnego. Ostatnią czynnością w rozumieniu art. 124 § 2 Kodeksu cywilnego stanowiło natomiast postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 14 stycznia 2013 r. o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu w sprawie o sygn. akt [...]. Tym samym, mając na uwadze zapis art. 123 § 1 pkt 1 Kodeksu cywilnego, jak również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone między innymi w wyroku z dnia 23 listopada 2011 r. (IV CSK 156/11) oraz z dnia 12 stycznia 2012 r. (II CSK 203/11), wniosek o nadanie klauzuli wykonalności złożony w niniejszej sprawie przez poprzedniego wierzyciela przerwał bieg trzyletniego terminu przedawnienia. Oznacza to, iż dochodzone niniejszym pozwem roszczenie uległoby przedawnieniu najwcześniej w dniu 14 stycznia 2016 r., licząc od daty wydania przez sąd postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Tymczasem pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 30 lipca 2014r., a więc jeszcze przed upływem terminu przedawnienia.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów zastępstwa radcowskiego za II instancję według przedłożonego spisu kosztów.

W uzasadnieniu pozwana podzieliła stanowisko Sądu Rejonowego, iż bankowi tytuł egzekucyjny z nadaną klauzulą wykonalności jest podstawą dochodzenia

wierzytelności w drodze egzekucji przewidzianą w art. 96 Prawa bankowego wyłącznie dla banków, powód zaś – w przeciwieństwie od podmiotu, od którego nabył wierzytelność – nim nie jest. Co za tym idzie w celu dochodzenia roszczenia musi wystąpić na drogę sądowego postępowania cywilnego. Tym samym czynność nadania klauzuli wykonalności postanowieniem z dnia 14 stycznia 2013 r. nie może stanowić (w stosunku powód – pozwana) działania przedsięwziętego bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia, gdyż strona powodowa nie mogłaby skutecznie wszcząć egzekucji na jego podstawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przy rozpoznawaniu zarzutów apelacji Sąd Okręgowy powziął wątpliwości na tle interpretacji art. 123 § 1 pkt 1 k.c. zwłaszcza w kontekście tego czy przerwa biegu przedawnienia spowodowana złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przez wierzyciela będącego bankiem odnosi skutek wobec cesjonariusza tej wierzytelności nie będącego bankiem.

Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że zagadnienie przerwy biegu przedawnienia przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w ogóle, w tym bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, było w przeszłości rozstrzygane w orzecznictwie niejednolicie.

W orzeczeniu z dnia 28 stycznia 1970 r., sygn. akt I PZ 2/70, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że wniosek o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności należy uznać za czynność odpowiadającą wymaganiom art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Z kolei już w orzeczeniach z dnia 24 września 1971 r., sygn. akt II CR 358/71 i z dnia 22 lutego 1973 r., III PRN 111/72, uchwale z dnia 20 lutego 1974 r., III CZP 2/74 i wyroku z dnia 4 sierpnia 1977 r., IV PR 160/77 Sąd Najwyższy zajął stanowisko odmienne, przyjmując, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nie przerywa biegu przedawnienia. Zasadniczym argumentem na rzecz tego ostatniego poglądu było odwołanie się do zawartego w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. wymagania bezpośredniości. Zwrócono uwagę, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności jest wprawdzie konieczny do wszczęcia egzekucji, jednak jej nie wszczyna, a ponadto, że wierzyciel po uzyskaniu tytułu wykonawczego nie musi przecież w ogóle składać wniosku o wszczęcie egzekucji.

Od tego stanowiska odstąpił jednak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16

stycznia 2004 r., III CZP 101/03 stwierdzając, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia. Zaakcentował jednocześnie, że teza ta odnosi się do każdego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bez względu na to, czy dotyczy on sądowego czy pozasądowego tytułu egzekucyjnego. W uzasadnieniu przyjął, że wcześniejsze stanowisko, nawiązujące do wymagania „bezpośredniości czynności”, oparte zostało na jego znaczeniu wskazanym w słownikach języka polskiego, z pominięciem celu jego wprowadzenia oraz funkcji, jakie spełnia możliwość przerwania przedawnienia. Odniósł się do przyjętej w orzecznictwie liberalnej wykładni art. 111 p.o.p.c., uznającej że czynnością „przedsięwziętą w celu dochodzenia roszczenia” jest nawet wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed wytoczeniem powództwa. Uznał, że wprowadzenie do art. 123 § 1 pkt 1 k.c. wymagania bezpośredniości było reakcją na krytykę zaliczania do kręgu czynności przerywających bieg przedawnienia aktów niekoniecznych z punktu widzenia właściwych przepisów proceduralnych do dochodzenia roszczenia, a nie zamierzeniem ustawodawcy wyeliminowania z hipotezy tego przepisu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Stanowi on przecież, poza przypadkami nadawania takiej klauzuli z urzędu, warunek konieczny zaspokojenia roszczenia. Podkreślił też, że do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem, uprawniony nie może podjąć innej czynności mogącej też przerwać bieg przedawnienia. Stąd złożenie tego wniosku nie tylko powoduje przerwanie biegu przedawnienia, ale też jego zawieszenie aż do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem (art. 124 § 2 k.c.). Uregulowanie to odpowiada fundamentalnemu założeniu instytucji przedawnienia, według którego termin przedawnienia nie może biec, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia. Powyższe stanowisko Sądu Najwyższego zostało zaakceptowane w judykaturze i obecnie jest powszechnie akceptowane (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14).

Sąd odwoławczy dostrzegł, że Sąd Najwyższy w tym ostatnim orzeczeniu wyraził stanowisko, że do przerwania biegu przedawnienia nie wystarczy identyczność wierzytelności, niezbędna jest identyczność osób, na rzecz których/przeciwko którym dana czynność, obiektywnie zdolna do przerwania przedawnienia, została dokonana. Z tego względu wyrażono w tym orzeczeniu pogląd, że po umorzeniu postępowania egzekucyjnego, przedawnienie rozpoczęłoby

bieg na nowo (art. 124 k.c.), jednak w tych samych granicach podmiotowych (wynikających z tytułu wykonawczego), co wynika z istoty przedawnienia. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że brak podstaw do przyjęcia, że skutek rozpoczęcia biegu przedawnienia na nowo po umorzeniu postępowania egzekucyjnego może odnosić się do sytuacji, gdy uprawnionym do wszczęcia ponownej egzekucji jest już inny niż wymieniony w pierwotnym tytule wykonawczym wierzyciel. Przy czym podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy w tymże samym orzeczeniu podtrzymał pogląd, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu na rzecz banku będącego cedentem przerywa bieg trzyletniego terminu przedawnienia, który rozpoczyna się na nowo z chwilą zakończenia tego postępowania, co pozostaje skuteczne także w przypadku przelewu wierzytelności stwierdzonej powyższym tytułem wykonawczym na rzecz innego podmiotu. Ten nurt podzielany był w dotychczasowej linii orzeczniczej sądów powszechnych.

Sąd Okręgowy zważył jednakowoż, że do kwestii przerwy biegu przedawnienia Sąd Najwyższy powrócił również w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r. (III CZP 29/16). Zagadnienie analizowane w tym orzeczeniu wyłoniło się na tle uznania, że przerwa biegu przedawnienia wywołana wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu i złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji przez wierzyciela będącego bankiem wywołuje skutek prawny w stosunku do nabywcy wierzytelności nie będącego bankiem. Sąd Najwyższy we wskazanej powyżej sprawie zwrócił uwagę, że w razie cesji wierzytelności na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, wszystkie właściwości, przywileje i braki, a więc ustawodawca zakłada identyczność wierzytelności cesjonariusza z wierzytelnością cedenta (art. 509 § 2 k.c.), przy czym stwierdził, że w przypadku wierzytelności objętej bankowym tytułem wykonawczym sytuacja prawna cesjonariusza kształtuje się jednak odmiennie od sytuacji prawnej nabywcy wierzytelności objętej innym tytułem wykonawczym. Uprawnienie do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przysługiwało jedynie bankom i tylko na ich rzecz mogła być nadana klauzula wykonalności; nadanie klauzuli na rzecz cesjonariusza nie będącego bankiem nie było dopuszczalne (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, OSNC z 2005 r. Nr 6, poz. 98, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZP 129/05, OSNC z 2007 r. Nr 1, poz. 4, z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14). Cesjonariusz nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej

przez bank, bo w postępowaniu egzekucyjnym nie ma zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c., a więc fundusz sekurytyzacyjny, który nie mógł się powołać na bankowy tytuł egzekucyjny, przejście uprawnień i uzyskać klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., musiał ustalić istnienie roszczenia w drodze procesu sądowego, uzyskać nowy tytuł wykonawczy i dopiero na jego podstawie egzekwować roszczenie.

W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy odwołał się także do oceny wyrażonej w wyroku z dnia 19 listopada 2014 r. II CSK 196/14, mianowicie przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. następuje, co do zasady, tylko pomiędzy stronami postępowania, jeżeli z istoty łączącego je stosunku prawnego wynika, że są materialnie zobowiązane lub uprawnione, a więc skutek przerwania zachodzi tylko w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela.

Sąd argumentował dalej, że wniosek o wszczęcie egzekucji wywołuje zatem skutek przerwy wtedy, gdy pochodzi od wierzyciela wskazanego w tytule egzekucyjnym, na rzecz którego została wydana klauzula wykonalności; nie jest bowiem wystarczająca tożsamość wierzytelności lecz konieczna jest również identyczność osób, na rzecz których czynność ta została dokonana. Sąd Najwyższy stwierdził również, że nabywca wierzytelności nie będący bankiem nabywa wierzytelność w swej treści i przedmiocie tożsamą z wierzytelnością zbywającego banku, ale nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem biegu na nowo.

Nie uszło Sądowi Okręgowemu, że stan faktyczny sprawy, w oparciu o którą Sąd Najwyższy podjął uchwałę w sprawie III CZP 29/16, był w zasadzie tożsamy z tym ustalonym w analizowanej sprawie. Z uwagi jednak na zakres przedmiotowy postawionego pytania prawnego analiza tegoż zagadnienia prawnego dotyczyła skutków wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Tym niemniej rodzi się pytanie czy ocenę, iż nabywca nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem biegu na nowo, należy odnosić także do postępowania z wniosku o nadanie klauzul wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. W dalszym ciągu kwestią otwartą pozostaje bowiem to, czy akcentowana wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego i płynące zeń materialnoprawne konsekwencje, a więc stwierdzenie, że nie może być on podstawą egzekucji na rzecz innych osób niż w nim wskazane, za wyjątkiem

następstwa prawnego po stronie wierzyciela - innego banku, (która to sytuacja nie występuje na gruncie tej sprawy), a dalej także uznanie, że materialnoprawne skutki czynności wierzyciela - banku prowadzące do przerwy biegu przedawnienia dotyczą wyłącznie tego wierzyciela, aktualna pozostaje także na etapie postępowania klauzulowego. Ta ostatnia kwestia (a więc czy przerwa biegu przedawnienia spowodowana złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przez wierzyciela będącego bankiem odnosi skutek wobec cesjonariusza tej wierzytelności nie będącego bankiem) nie została dotychczas w sposób wyraźny rozstrzygnięta. W realiach sprawy niniejszej powyższe ma znacznie o tyle, że faktem niekwestionowanym było, iż roszczenie w stosunku do strony pozwanej stało się wymagalne w całości od dnia 6 lipca 2011 r. W dniu 14 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w S. w sprawie sygn. akt [...] uwzględnił wniosek pierwotnego wierzyciela i nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr [...] z dnia 23 listopada 2012 r. na rzecz poprzednika prawnego powoda z ograniczeniem możliwości prowadzenia postępowania egzekucyjnego do kwoty wskazanej w tymże orzeczeniu. Pozew w tej sprawie złożony został zaś w dniu 30 lipca 2014 r. Taka chronologia zdarzeń implikuje ocenę, że wskutek uznania, że przerwanie biegu przedawnienia roszczeń poprzednika prawnego strony powodowej, które nastąpiło z chwilą zainicjowania postępowania klauzulowego nie ma zastosowania wobec nabywcy wierzytelności, w tym przypadku powodowego funduszu, roszczenie dochodzone pozwem uległo przedawnieniu. Ten ostatni skutek wystąpił dnia 6 lipca 2014 r. Gdyby jednak przyjąć wniosek przeciwny, a mianowicie, że skutek w postaci przerwy biegu terminu przedawnienia spowodowany złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przez poprzednika prawnego będącego bankiem dotyczy jednak sfery prawnej między nabywcą wierzytelności a stroną pozwaną w niniejszej sprawie roszczenie pozwu nie uległoby przedawnieniu przyjemniej w części. Rozstrzygnięcie powyższej wątpliwości ma zatem fundamentalne znaczenie z punktu widzenia podstaw materialnoprawnych zgłoszonego żądania.

Dodatkowo Sąd pytający zauważa, że kwestia będąca przedmiotem pytania prawnego różnie oceniana jest w orzecznictwie sądów powszechnych. Dla przykładu między innymi Sąd Okręgowy w Łodzi w orzeczeniu z dnia 13 grudnia 2016 r. (III Ca 1169/16), uznał, że nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną złożeniem wniosku o nadanie

klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Zajmując takie stanowisko Sąd Okręgowy odwołał się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16. Dość powszechna pozostaje jednak także ocena odmienna. Na odmienność ocen w tym zakresie wskazuje również orzecznictwo w Wydziale Sądu pytającego, odwołujące się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14, iż wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg trzyletniego terminu przedawnienia, także w stosunku do nabywcy wierzytelności nie będącego bankiem.

Nie ulega wątpliwości, że skutki przerwy biegu przedawnienia wywołanej przez zbywcę wierzytelności odnoszą się co do zasady także do cesjonariusza. Nabywa on wierzytelność w takim kształcie, w jakim przysługiwała ona zbywcy, także pod względem „stanu” jej przedawnienia. W konsekwencji, jeżeli bieg terminu przedawnienia uległ przerwaniu, cesjonariusz – wstępując w tę samą sytuację prawną, w której w chwili zbycia wierzytelności pozostawał cedent – zostaje objęty skutkami tej przerwy. Reguły te nie mają jednak zastosowania do przerwy biegu przedawnienia, która została spowodowana dochodzeniem roszczenia na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego (z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2016 r., III CZP 60/16). Czynnością zmierzającą do dochodzenia roszczenia jest m.in. złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, co oznacza, iż w odniesieniu do wierzyciela nie będącego bankiem złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przez poprzednika prawnego będącego bankiem, nie przerywa biegu przedawnienia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznawszy, że przedstawione zagadnienie budzi wątpliwości prawne, po myśli art. 390 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/km/

Sygn. akt II Ca 965/16

Zarządzenie:

1. Przesłać Sądowi Najwyższemu akta sprawy wraz z postanowieniem z dnia 24 stycznia 2017 r.;
2. Założyć akta zastępcze;
3. Odnotować.

20 lutego 2017 r.

SSO M. Ernest